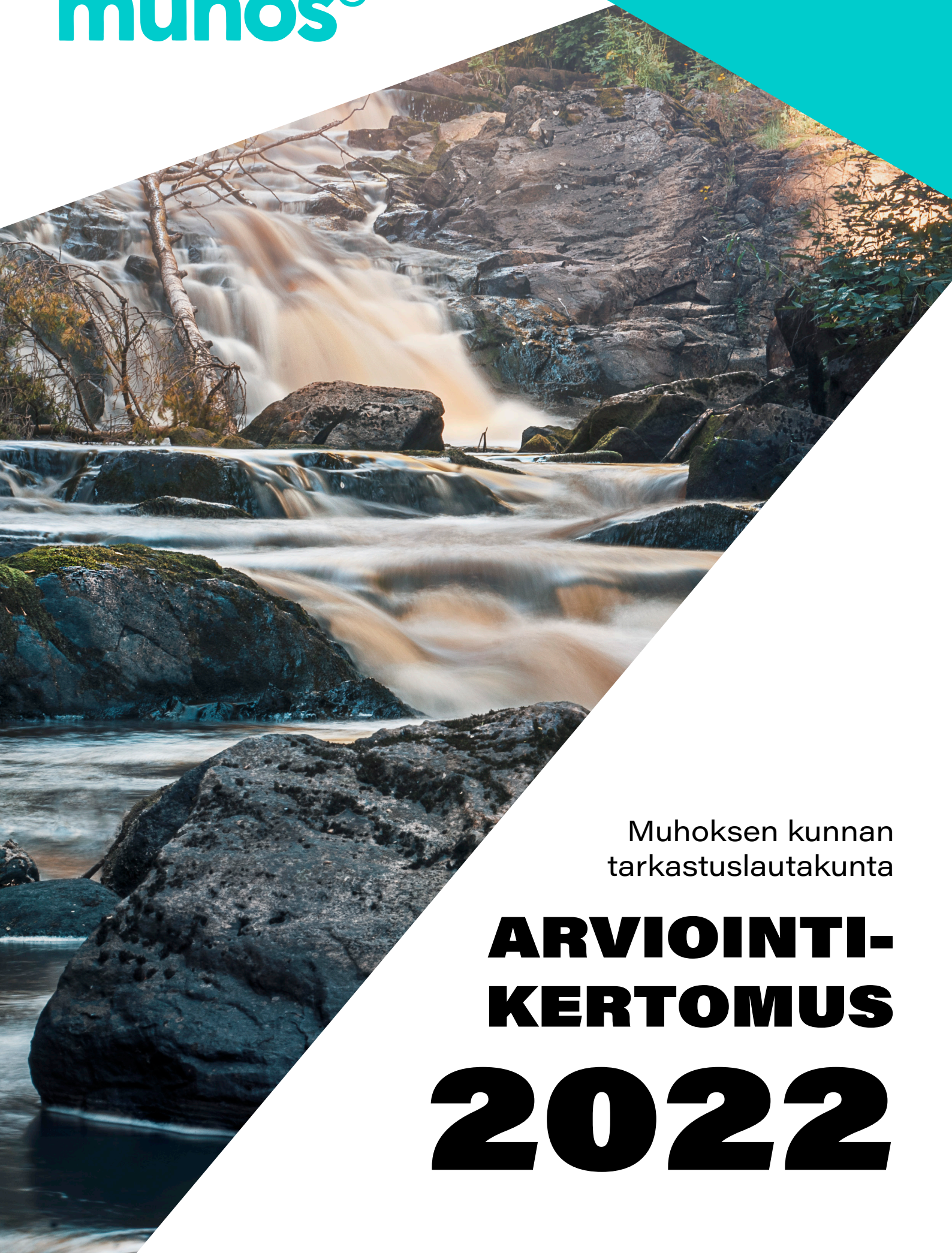

muhos[®]

Muhoksen kunnan
tarkastuslautakunta

**ARVIOINTI-
KERTOMUS
2022**

Sisältö

1 LAUTAKUNNAN TERVEHDYS	3
2 TARKASTUSLAUTAKUNNAN TOIMINNASTA	4
3 KUNNAN JA KUNTAKONSERNIN VUODEN 2022 TOIMINNAN ARVIOINTI	5
3.1 Sosiaali- ja terveystoimen palvelut	9
3.2 Hyvinvointipalvelut	12
3.3 Tekniset palvelut	14
4 MUHOKSEN KUNNAN STRATEGIAN TOTEUTUMINEN 2022	16
5 LAUTAKUNNAN HUOMIOT JA ESIITYKSET	18
ALLEKIRJOITUKSET	19

Ulkoasu ja taitto: Muhoksen kunta / Anna Hoppo
Valokuvat: Sami Mustonen ja Vesa Ranta
Piirroksia: Esa Holopainen

Tarkastuslautakunta 31.5.2023
Muhoksen kunnanvaltuusto 19.6.2023

1 LAUTAKUNNAN TERVEHDYS

Vuosi 2022 oli edelleen poikkeusolojen aikaa. Koronapandemia kuormitti sosiaali- ja terveydenhuoltoa, vaikka kovia rajoituksia ei enää tarvittukaan. Venäjän hyökkäys Ukrainaan aiheutti muun muassa energiakriisin, jonka vaikutukset kuntatalouteenkin olivat moninaiset. Kaikki toimialat kunnassa joutuivat kohtaamaan hintojen nousun ja inflaation vaikutukset.

Vuonna 2022 kunnat järjestivät vielä itse sosiaali- ja terveydenhuollon peruspalvelut, mutta näiden palvelujen siirtymistä yhdessä pelastustoimen kanssa hyvinvointialueelle, Pohteelle, valmisteltiin kunnissa. Samoin Pohteen luottamushenkilöorganisaatio järjestäytyi. Muhoksen kunta kuuluu Pohteen hyvinvointialueen Lakeuden neuvottelukuntaan.

Tarkastuslautakunnan lakisääteisen tehtävän mukaisesti lautakunta on ottanut arviointikertomuksessaan kantaa talouden tasapainottamisohjelmaan kaikkien toimialojen osalta. Kunnan taseeseen kertyneen kattamattoman alijäämän vuoksi on tehty talouden tasapainottamisohjelma 2021 ja sen toteuttamista on jatkettu edelleen. Sen noudattaminen on ollut haasteellista vallitsevassa toimintaympäristössä.

Kunnan talouden ja toiminnan tarkastajana on toiminut tilintarkastusyhteisö KPMG Oy vastuullisena tilintarkastajana KHT, JHT Tapio Raappana. Palvelu hankittiin kilpailutuksen jälkeen vuosille 2022-23 yhden vuoden option mahdollisuudella. Tarkastuslautakunta kiittää yhteistyöstä.

Tarkastuslautakunta kiittää Muhoksen luottamushenkilöitä, viranhaltijoita ja toimihenkilöitä vuoden 2022 toimista ja työstä kunnan asioiden parissa.

Muhoksella 31.5.2023

Jäsenet

Pirkko Mattila pj
Hannele Repo vpj
Risto Nuutinen
Päivi Tajakka
Eero Aitta

Varajäsenet; Sinikka Rauhio, Juha Kaiponen, Pasi Huusko, Riitta Huovinen, Jani Leppänen

Kunnan hallinto ja luottamushenkilöorganisaatio.

2 TARKASTUSLAUTAKUNNAN TOIMINNASTA

Kuntalain 121 §:ssä määrätään, että valtuuston tulee asettaa tarkastuslautakunta hallinnon ja talouden tarkastuksen sekä arvioinnin järjestämistä varten. Lautakunnan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan tulee olla valtuutettuja. Lisäksi kuntalaissa tarkastuslautakunnan tehtäväksi on määrätty muista tehtävistä seuraavasti:

1. valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat;
2. arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla;
3. arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää;
4. huolehtia kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta;
5. valvoa 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi;
6. valmistella kunnanhallitukselle esitys tehtävään koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi sekä arvioinnin ja tarkastuksen talousarvioksi.

Tarkastuslautakunta toimii laatimansa arviointisuunnitelman pohjalta ja antaa valtuustolle kultakin vuodelta arviointikertomuksen esittäen arvioinnin tulokset. Suunnitelma laaditaan tarkoituksenmukaisesti ja toimialoitain. Arviointikertomus käsitellään valtuustossa tilinpäätöksen yhteydessä. Lautakunnan on mahdollista antaa myös muita tarpeelliseksi katsomiaan selvityksiä arviointinsa tuloksista. Vuonna 2022 tällaisia erityisselvittelyjä ei ole tehty.

Arviointikertomus toimii osaltaan myös kehittämissen työvälineenä, vaikka juuri nyt talouden ennustaminen ja ennakoiminen on poikkeuksellisen haastavaa. Juuri tällöin riskien hallinta on erityisen tärkeää.

Tarkastuslautakunta kokoontui vuoden 2022 arviointikertomuksen laatimiseksi kaksitoista kertaa elokuusta 2022 toukokuuhun 2023. Lautakunnan pöytäkirjan pitäjänä on toiminut Hannele Repo. Tarkastuslautakunnan jäsenen Eero Aitan varajäseneksi valittiin 27.6.2022 valtuuston päätöksellä Jani Leppänen Teemu Mustosen muutettua pois paikakunnalta. Lautakunta osallistui verkkovälitteisesti Aluepro Oy:n järjestämään tarkastuslautakunnille tarkoitettuun koulutukseen.

Tarkastuslautakunta on pyytännyt ja saanut kattavasti tietoa toiminnan ja tuloksellisuuden arviointia varten. Lautakunta kuuli toimialojen johtavia vi-
ranhaltijoita ja luottamushenkilöitä (lautakuntien puheenjohtajisto) ja muita asiantuntijoita, sekä käytti arviointityön tueksi asianosaisten toimialojen asiakirjoja. Arviointikertomuksessa on käytetty pohjana Muhoksen kunnan vuoden 2022 tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen tietoja, sisältäen keskeiset tilinpäätöksen tiedot ja tunnusluvut. Arviointikertomus on laadittu kuntalakia ja tarvittavia ohjeistuksia noudattaen.

Vuonna 2022 tehtiin hankinta kunnan ja kuntakonsernin hallinnon ja talouden tarkastamista ja arviointia varten vuosille 2022–2025 avoimella kilpailutuksella. Valtuuston päätöksellä 27.6.2022 tilintarkastusyhteisöksi valittiin tarkastuslautakunnan esityksen mukaisesti KPMG Julkistarkastus Oy. Vastuullisena tilintarkastajana on toiminut JHT, KHT Tapio Raappana, ja avustavana tilintarkastajana JHT, KHT Matti Keskitalo.

3 KUNNAN JA KUNTAKONSERNIN VUODEN 2022 TOIMINNAN ARVIOINTI

Vuoden 2022 aikana Muhoksen kunta on jatkanut talouden tasapainottamisohjelman toimeenpanoa vuosille 2022–2025. Tämä on johtunut kunnan taseessa olevasta kattamattomasta alijäämästä ja on siis alkanut vuoden 2021 aikana tilinpäätöksen selvittyä.

Tasapainottamisohjelman toteuttaminen on edennyt, vaikka tavoitteisiin ei ole päästy. Kuntatalouden toimintaympäristö on edelleen haasteellinen, jopa poikkeuksellinen. Muhoksen kunnassa tapahtui iso- ja hallinnollisia ja rakenteellisia muutoksia. Kunnat ovat ensinnäkin valmistelleet sosiaali- ja terveyspalveluiden sekä pelastustoimen tehtävien siirtoa hyvinvointialueelle. Pohjois-Suomen lomituspalvelut siirtyivät isäntäkuntamallilla Muhokselle vuoden 2023 alussa. Kunnassa on uudistettu organisaatiota ja johtamisjärjestelmää sekä hallintosääntö on ajantasaistettu. Näitä toimia voidaan lähtökohtaisesti pitää tarpeellisina ja tulevaisuuteen katsovin. Tarkastuslautakunta tulee arvioimaan jatkossa näitä uudistuksia tulevissa arviointikertomuksissaan ja tarkastelemaan sosiaali- ja terveyspalveluiden sekä pelastustoimen tehtävien siirron vaikutuksia kunnan ja kuntakonsernin toimintaan.

Kunnan taloudellinen tilanne on, että vuoden 2022 tulos oli 5 288 € ylijäämäinen, jonka voidaan katsoa perustuneen koronakorvauksiin, ennakoitua pienempiin ostopalveluihin (erikoissairaanhoido) ja talouden tasapainottamisohjelman noudattami-

seen. Positiiviseen vuosikatteeseen vaikutti parempi verotilitysten kertymä ja yleinen taloustilanteen paraneminen. Tarkastuslautakunta esittää huolensa siitä, että vuonna 2022 kattamatonta alijäämää ei tosiasiaassa pystytty pienentämään. Kattamattoman alijäämän suuruus on 0,85 M€. Tämä tulisi kattaa vuosien 2023–25 aikana tasapainottamisohjelman mukaisesti.

Valtuustoaloitteiden käsittely on tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan asianmukaista ja prosessit ovat olleet riittävän avoimia. Kuntalais- ja valtuustoaloitteet ovat mahdollisuus vaikuttaa ja kehittää kunnan toimintaa. Järjestetyt valtuustoseminaarit ovat hyvä tapa kehittää ja työstää talousarvion käsittelyä, sekä kunnan hallintoa ja toimintaa. Ulkoistettu taloushallinto on toiminut riittävässä yhteistyössä kunnan kanssa.

Vuonna 2022 päivitettyjä toimintoja:

- hallintosääntö
- hankintaohje
- talousarvio
- organisaatiorakenne ml. johtamisjärjestelmä

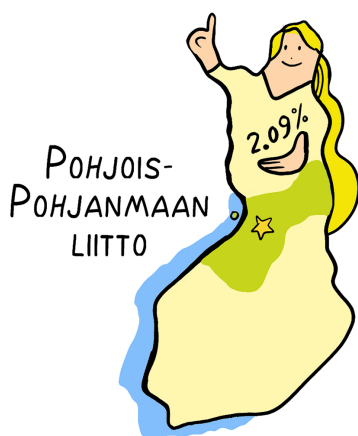
TYTÄRYHTEISÖT

MIMMINETTI Oy

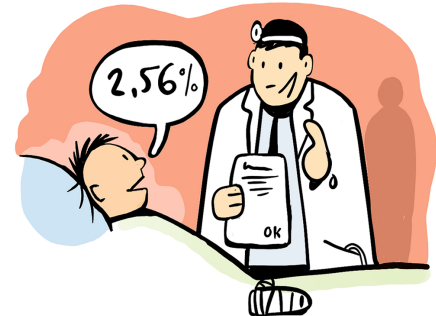
KUNTAYHTYMÄT

OULUN SEUDUN AMMATILLISEN KOULUTUKSEN KUNTAYHTYMÄ

POHJOIS-POHJANMAAN SAIRAANHOITOPIIRIN KUNTAYHTYMÄ

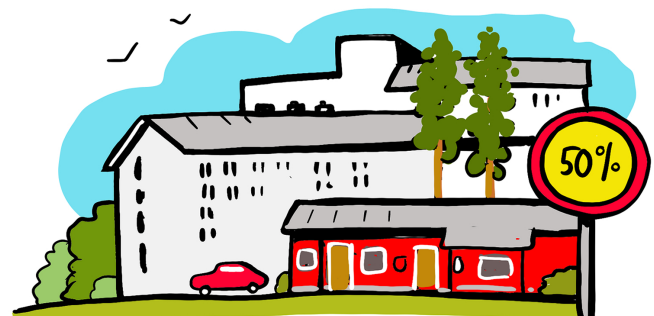
OSAKKUUSYHTEISÖT

MUUT OMISTUSYHTEISÖT

KIINTEISTÖ Oy PIILORIVI

	2022	2021	2020	2019	2018
Asukasluku	8883	8 907	8 906	8 906	8 977
Henkilöstö, lkm kunta	754	748	739	801	815
Konserni	753	748	745	807	821
Palkalliset sairauspoissaolot, pv					
kunta	14 906	9 811	9 756	12 857	13 434
keskimäärin/työntekijä	23,1	13,1	12,7	16	17
Tulovero%	22	21,5	21	21,5	21
<u>Tuloslaskelma, toimintatuotot/-kulut, %</u>					
kunta	27,0	19,6	18,62	18,8	19,69
konserni	36,2	38,2	38,2	37	38
Vuosikate/poistot, %					
kunta	99,6	129,6	60,22	42,98	58,73
konserni	80,3	123	73,4	72	75
Vuosikate/asukas, €					
kunta	444	507	576,96	165,01	220,33
konserni	500	709	837	416	399
Kertynyt ylijäämä, 1000 €					
kunta	-849	-855	-2 054	1 311	3 236
konserni	-712	394	-969	1 727	3 954
per asukas, €					
kunta	-96	-96	-231	147	360
konserni	-80	44	-109	194	440
<u>Rahoituslaskelma</u>					
kunta, toiminnan ja investointien rahavirta, 1000 €		-1 678	-596	-7 854	-787
kunta, kertymä 5 edelliseltä vuodelta, 1000 €	-11 946	-12 506	-11 918	-22 975	-19 294
konserni, kertymä 5 edelliseltä vuodelta, 1000 €			-3 141	-9 132	-16 600
Investointien tulorahoitus, %					
kunta	75,6	70,8	85,09	15,34	65,81
konserni	36,7	52,7	70,4	28	74
Laskennallinen lainanhoitokate					
kunta	0,4	0,5	0,53	0,2	0,27
konserni	0,4	0,6	0,8	0,41	0,73
Kassan riittävyys, päiviä					
kunta	12,7	11	7	3	6
konserni	20,1	23,1	21,8	15	22

Tase	2022	2021	2020	2019	2018
Omavaraisuusaste, %					
kunta	29,0	29,5	28,73	32,56	36,78
konserni	23,6	25,4	25,6	28,97	32,86
Suhteellinen velkaantuneisuus, %					
kunta	80,5	82,6	86,46	86,56	76,86
konserni	86,2	82,2	80,5	77,72	68,81
Lainakanta 31.12., 1000 €					
kunta	52 142	53 467	51 269	49 967	43 854
konserni	77 364	72 622	67 376	55 080	47 543
Per asukas, €					
kunta	5 982	6 003	5 757	5 610	4 885
konserni	8 709	8 153	7 565	6 184	5 296
Lainasaamiset 31.12., €					
kunta	50 000	50 000	50 000	51 335	75 000
konserni	50 648	50 648	50 648	53 732	53 732

3.1 Sosiaali- ja terveystalvet

Toimialan vuoden 2022 toiminnassa ja taloudessa olivat leimallista – ja niihin myös keskeisesti vaikuttivat – Covid-19 pandemia, valmistautuminen 11.2023 käynnistyvään Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueeseen sekä alkuperäisen käyttösuunnitelman mukainen talouden toteuma aina lokakuulle 2022 asti.

Covid-19-viruksen aiheuttama tautitilanne vaihteli kunnan alueella, mutta kokonaisuutena siitä selvitettiin yhteistoimin. Keinoina tässä olivat varautuminen sekä oman toiminnan mukauttaminen tavoitteena erityisesti riskiryhmien suojaaminen ja pandemian rajoittaminen. Oleellista on, että samanaikaisesti myös kyettiin turvaamaan välttämättömät sosiaali- ja terveystalvet kuntalaisille.

Ajallisesti laajemman kuvan saamiseksi Covid-19-kokonaisuudesta kunnassamme on syytä myös tutustua tarkastuslautakunnan edellisiin arviointikertomuksiin vuosilta 2020 ja 2021. Niissä lautakunta on tarkastellut ja arvioinut Covid-19 pandemiaan varautumista, rahoitusta, toimenpiteitä, ratkaisuja ja vaikutuksia kunnassamme. Covid-19-virus on jäänyt tarttuvien hengitystieinfektioidemme joukkoon. Emme kuitenkaan vielä tiedä sen kaikkia pitkäaikaisvaikutuksia.

Tarkastuslautakunta kiittää Muhoksen sosiaali- ja terveystalvet -toimialaa ja koko kunnan hallintoa tämän pitkäaikaisen, vaikean ja monimutkaisen sairaus-/terveystalvet ongelman sekä laajemmin yhteiskunnallisen ongelman tähänastisesta hyvästä hoidosta.

Pohjois-Pohjanmaan maakunta käynnisti vuonna 2021 valmistautumisen sote-uudistukseen valtioneuvoston rahoittamina hankekokonaisuuksina sekä valmistelevalle toimielimen työskentelyä. Muhoksen kunta on vuonna 2022 aktiivisesti osallistunut Tulevaisuuden sotekeskus-hankkeisiin sekä toimielintyöhön.

Toimialan taloudessa vuonna 2022 toimintatuotot ylittivät alkuperäisestä arviosta 727 118 €. Valtuuston päätöksellä (19.12.2022, §74) talousarvioon lisättiin toimintatuottojen avustuksiin 600 000 €, jota voitiin osittain kompensoida Covid-19-korvauksilla. Isoimmat toimintatuottoerat (myyntituotot, maksutuotot) toteutuivat alkuperäisen arvion mukaisesti.

Toimintakulut ylittivät alkuperäisestä arviosta 1 444

573 €. Henkilöstökulut ylittivät alkuperäisestä 419 063 €. Syinä tähän olivat poissaolot, erilliskorvaukset ja 1.6.2022 voimaan tulleet palkankorotukset. Palvelujen ostot ylittivät alkuperäisestä 627 162 €. Tähän kuluerään kohdistettiin vuoden lopulla em. valtuuston päätöksellä (19.12.2022, §74) 600 000 € suuruinen lisämääräraha. Ostojen suurin menoera ovat suoraan asiakkaisiin ja potilaisiin kohdentuvat palvelujen ostot. Ne toteutuivat lopulta 22 239 073 € suuruusina. Erikoissairaanhoidon ostot jäivät merkittävästi pienemmiksi kuin vuonna 2021. Niitä kirjattiin 11 025 480 €, ja lisäksi sairaanhoitopiiri teki alijäämälaskutusta 91 320 €. Sosiaalipalveluiden asiakaspalveluostot kasvoivat merkittävästi asiakasmäärästä ja hintojen korotuksista johtuen. Hankinnoista (kuluerässä 'Aineet, tarvikkeet ja tavarat') suurin yksittäinen jatkuva kuluerä olivat lääkkeet ja hoitotarvikkeet, varaus 923 310 € ja toteuma 1 150 722 €. Avustukset ylittivät alkuperäisestä 143 318 €. Ne toteutuivat osittain epätasaisesti, matalampaa toteutumaa osoittivat tarveharkintainen ja ennaltaehkäisevä toimeetulutuki ja korkeampaa toteutumaa omaishoidontuki, kuntouttavan työtoiminnan toimintatara ja avustukset kotitalouksille.

Sosiaalipalveluissa palvelutarpeen arvioinnin määräajat ja palveluiden järjestämisen määräajat toteutuivat pääsääntöisesti. Lapsiperheiden asiakkuuksien määrä pysyi ennallaan. Ne painoutuivat ennakoiviin palveluihin. Lastensuojelun henkilöstötoimitus astui voimaan 1.1.2022 alkaen, maksimi on 35 lapsen asiat/työntekijä. Sosiaalitoimistoon perustettiin kuudes sosiaalityöntekijän virka ja lapsimäärät olivat sallituissa rajoissa. Kolmannen koulukuraattorin tehtävä alkoi 1.8.2022 25 000 € valtionavun myötä. Tarveharkintaisen (täydentävän) ja ennaltaehkäisevän toimeetulutuen hakemuksia oli yhteensä 274. Niiden saajien määrä oli edelleen laskussa. Vammaispalveluissa näkyi asumispalvelujen jatkuva kasvu. Erityisryhmien asumis- ja laitospalveluja järjestettiin yhteensä yli 110 henkilölle.

Ikäihmisten palveluissa vuonna 2022 palattiin normaalimpaan tilanteeseen. Henkilöstöresurssin riittävyys näyttäytyi yhä suurempana ongelmana kaikissa toimintayksiköissä. Siihen vastattiin useilla eri keinoilla. Kotiin annettavien palveluiden tarve oli kasvava. Säännöllisen kotihoidon piirissä oli keskimäärin n. 150 kotitaloutta. Palvelusetelin kysyntä on kasvussa ja sillä tuotettiin tukipalveluita yli 100 asiakkaalle. Päiväkeskuksen toiminta palasi normaaliksi. Sen tiloja hyödynnettiin koronarokotuksiin. Ikäihmisten palvelutarvearviot ovat kasvussa ja niihin on varmistettava riittävä resurssi.

Terveystalvetuissa terveystalvetkeskuksen apteekki-toiminta päättyi kesäkuussa 2022 ja lääkehuolto

liitettiin osaksi sairaanhoitopiirin apteekkitoimintaa. Laboratoriotuotoiminnassa liitettiin 1.12.2022 alkaen Nordlabiin. Siirtymävaiheessa oli tietoteknisiä ongelmia laboratoriovastausten siirtymisessä. Kuntoutusyksikön henkilöstörakenne mahdollisti monipuolisen arvioinnin ja toiminnan. Mielenterveysyksikön kasvavaa tutkimustarvetta helpotettiin loppuvuodesta psykologin ostopalveluilla. Lisäksi kunnassa kävi aikuisten, nuorten ja lasten asioita konsultoivat psykiatrit ja päihdepsykiatri. Lääkäreiden vastaanottotoiminta järjestettiin edelleen omalääkärimallin mukaisesti. Lääkärimitoitus pysyi kahdeksana virkalääkärinä. Ulkokuntalaisten Muhoksen terveysaseman valinneiden henkilöiden määrä oli 321, ja se näkyi yksikön toiminnassa. Muhos myi kunnille avosairanhoidon palveluita 265 227 € ja vastaavasti maksoi muille kunnille muhoslaisten hoidosta 126 724 €. Oulun seudun yhteispäivystyksestä ostettiin palveluita 252 783 eurolla. Neuvolan toiminta normalisoitui vuoden 2022 aikana aiempien koronavuosien jälkeen.

Syntyvyys Muhoksella vuonna 2022 oli 95 lasta.

Suun terveydenhuollossa hoitotakuu toteutui määrääaikojen puitteissa, mutta pitkäksi venyvät hoitotaksot tuottivat haasteita. Terveyskeskuksessa oli 21+2 sairaansijaa ja hoitopäiviä yhteensä 6917. Ulkokuntalaisille myytiin 1803 päivää. Potilasvaihtuvuus oli 6.9 potilasta/päivä. Henkilökunnan saatavuus oli tyydyttävällä tasolla. Osastolla oli pitkin vuotta hoidossa muhoslaisia ja ulkopaiikkuntalaisia koronapotilaita, muttei yhtään pitkäaikaishoidon potilasta.

TULOSLASKELMA SOSIAALI- JA TERVEYSPALVELUT									
	TP2021	TA alkup.	TA- muutos	Muutettu TA	TP2022	Alitus/ ylitys	Tot%	Ero (eur)	Ero (%)
TOIMINTA- TUOTOT									
Myynti- tuotot	2 523 906	2 490 610	0	2 490 610	2 565 555	74 945	103,01	41 648	1,65
Maksu- tuotot	1 786 220	1 723 600	0	1 723 600	1 723 415	-185	99,99	-62 806	-3,52
Tuet ja avustukset	940 958	73 000	600 000	673 000	701 746	28 746	104,27	-239 212	-25,42
Vuokra- tuotot	1 183	0	0	0	2 298	2 298	0,00	1 115	94,30
Muut toimin- tatuotot	11 828	3 150	0	3 150	24 465	21 315	776,68	12 637	106,84
TOIMINTA- TUOTOT YHT.	5 264 095	4 290 360	600 000	4 890 360	5 017 478	127 118	102,60	-246 617	-4,68
TOIMINTA- KULUT									
Henkilöstö- kulut	-10 083 881	-10 325 547	0	-10 325 547	-10 744 610	-419 063	104,06	-660 730	6,55
Palvelujen ostot	-24 896 675	-24 138 944	-600 000	-24 738 944	-24 766 106	-27 162	100,11	130 569	-0,52
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 096 855	-1 043 290	0	-1 043 290	-1 265 711	-222 421	121,32	-168 855	15,39
Avustukset	-1 732 915	-749 000	0	-749 000	-892 318	-143 318	119,13	840 597	-48,51
Vuokrat	-869 421	-1 259 953	0	-1 259 953	-1 205 218	54 735	95,66	-335 796	38,62
Muut toimin- takulut	-56 931	-42 200	0	-42 200	-129 545	-87 345	306,98	-72 613	127,55
TOIMINTA- KULUT YHT.	-38 736 679	-37 558 934	-600 000	-38 158 934	-39 003 507	-844 573	102,21	-266 829	0,69
TOIMINTA- KATE	-33 472 584	-33 268 574	0	-33 268 574	-33 986 029	-717 455	102,16	-513 446	1,53
Vyörytys- menot	-440 403	-629 775	0	-629 775	-490 814	138 961	77,93	-50 411	11,45
Poistot ja arvon- alenemiset	-172 905	-108 809	0	-108 809	-48 818	59 991	44,87	124 086	-71,77
TILI- KAUDEN TULOS	-34 085 891	-34 007 158	0	-34 007 158	-34 525 662	-518 504	101,52	-439 770	1,29

3.2 Hyvinvointipalvelut

Hyvinvointipalveluiden talousarvion toteuma oli 100,39 %. Loppuvuodesta 2022 myönnettiin lisämäärärahaa henkilöstökuluihin 302 000 € ja kuljetuskustannuksiin 196 000 €. Henkilöstökulujen lisämääräraha käytettiin Päivärinteen ja Koivulehdon päiväkoteihin perustetuista lisäryhmistä aiheutuneisiin henkilöstökuluihin, perhepäivähoitajien palkkausjärjestelmän muutokseen sekä perhepäivähoitajien palkkaamiseen. Iltapäivätoimintakerhoja perustettiin kaksi Kirkonkylän koululle ja yksi Hyrkin koululle. Perhepäivähoitajien määrä kasvoi ja kustannukset kasvoivat toisin kuin tasapainottamisohjelmassa oli ajateltu.

Kuljetuskustannukset kasvoivat Koululiitujärjestelmän ja lausuntojen perusteella myönnettävien erikoiskuljetuksien määrän lisääntyessä. Polttoainien ja uusien sopimusten hinnat kasvattivat omalta osaltaan kustannuksia. Sijaisten palkkoihin ovat vaikuttaneet pitkät sairauslomat, äitiysvapaat, hoitovapaat, vuorotteluvapaat ja palkattomalla virkavapaalla tai työlomalla olevat työntekijät, sekä korona.

Vuonna 2022 jatkui SKY II -hanke, joka on perusopetukseen sitouttavan kouluyhteistyön hanke, johon saatiin valtion erityisavustusta 130 000 €. Hankkeeseen palkattiin kouluvalmentaja lukukaudelle 2022-2023 työskentelemään 5-9 vuosiluokkien ja henkilökunnan kanssa. Myönnettyllä avustuksella on tarkoitus toteuttaa kouluun kiinnittymistä ja poissaolojen ennaltaehkäisyä, sekä oppilaan ja perheen tukemista.

Varhaiskasvatuksen tulojen vähenemiseen vaikuttivat tulojen nostaminen ja kaksivuotinen esiopetus. Lisäksi vuonna 2021 toimintansa lopettaneesta yksityisestä päiväkodista siirtyi lapsia kunnalliseen varhaiskasvatukseen. Tällä on ollut vaikutusta varhaiskasvatuksen menojen kasvuun, joita ovat olleet henkilöstön palkkakustannukset, vuokratulot sekä tukipalveluiden lisähankinta.

Koulukuljetukset kilpailutettiin keväällä ja sopimuksen mukaiset uudet hinnat tulivat voimaan 10.8.2022. Kilpailutuksessa hankintaa ohjasi 90 %:sti hinta. Kuljetuskustannukset ovat kautta linjan nousseet.

Valtiolta saadulla Covid-19 erityisavustuksella on palkattu neljä resurssilastenhoitajaa päiväkoteihin tukemaan tuentatarpeiden lasten oppimista jatkuen kevääseen 2023 saakka. Valtionavustusta on saatu muun muassa esi- ja perusopetuksen tasa-arvoa edistäviin toimenpiteisiin ja laadun kehittämiseen vuosille 2022-2024. Avustuksella palkattiin 4 erityisopettajaa, 8 koulunkäynnin ohjaajaa sekä 4 lastenhoitajaa.

Varhaiskasvatuksen lapsiryhmät ja henkilökunta:

- päiväkoti 268 lasta
- ryhmäperhepäivähoito 16 lasta
- perhepäivähoidossa 165 lasta
- avoin varhaiskasvatustoiminta 33 lasta
- yksityinen päiväkoti 36 lasta
- yhteensä 518 lasta

Muhoksen lapsiennuste 2020-2025 (Tilastokeskus):

- v. 2020 0-6 vuotiaita lapsia 798, varhaiskasvatuspaikkoja 575
- v. 2022 0-6 vuotiaita lapsia 750, joista varhaiskasvatukseen osallistuu 535 lasta
- v. 2025 0-6 lapsia 659

Ennusteessa syntyvyyden lasku pienentää varhaiskasvatusikäisten lasten määrää. Varhaiskasvatuksen tilatarveselvitys on tehty (Vartiainen & Timonen 2022). Muutoksen tarkoituksena on lisätä päiväkotien hoitopaikkoja ja vähentää perhepäivähoitajien määrää. Varhaiskasvatuksen kehittämissuunnitelman painopisteinä ovat varhaiskasvatuksen laatu ja järjestäminen.

Vapaa-aikatoimi

Hankesuunnitelma Korkalanvaaran hiihtokeskuksen kunnostus- ja parannusehdotuksia varten toteutettiin. Tarkoituksena on kehittää liikunta-alueita sekä talvi- että kesäkäyttöön. Koivu ja Tähti -kulttuurikeskuksen kiinteistön remontointisuunnitelmassa edettiin muun muassa kirjaston omatoimikäytön mahdollistamiseksi. Palautusautomaattiin tarvitaan tilat samoin kuin työskentelytilojen äänieristyksen parantamista.

Uimahallilla on ollut edelleen uimavalvojen puute.

Muhoksen kirjastossa sijaitsevasta liikuntavälinelainaamosta voi lainata liikuntavälineitä kirjastokortilla.

TULOSLASKELMA HYVINVOINTIPALVELUT									
	TP2021	TA alkup.	TA- muutos	Muutettu TA	TP2022	Alitus/ ylitys	Tot%	Ero (eur)	Ero (%)
TOIMINTA- TUOTOT									
Myynti- tuotot	446 351	350 729	0	350 729	484 792	134 063	138,22	38 441	8,61
Maksu- tuotot	579 238	645 568	5 400	650 968	640 835	-10 133	98,44	61 598	10,63
Tuet ja avustukset	716 948	709 393	0	709 393	965 081	255 688	136,04	248 132	34,61
Vuokra- tuotot	30 138	117 075	0	117 075	101 702	-15 373	86,87	71 564	237,45
Muut toimin- tatuotot	2 974	79 872	0	79 872	2 187	-77 685	2,74	-787	-26,47
TOIMINTA- TUOTOT YHT.	1 775 649	1 902 637	5 400	1 908 037	2 194 597	286 560	115,02	418 948	23,59
TOIMINTA- KULUT									
Henkilöstö- kulut	-13 556 672	-13 576 642	-353 784	-13 930 426	-14 271 262	-340 836	102,45	-714 590	5,27
Palvelujen ostot	-3 878 926	-3 972 365	-197 121	-4 169 486	-4 225 842	-56 356	101,35	-346 916	8,94
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-445 648	-493 462	-1 250	-494 712	-494 985	-273	100,06	-49 336	11,07
Avustukset	-770 751	-749 757	30 600	-719 157	-698 468	20 689	97,12	72 283	-9,38
Vuokrat	-3 009 803	-3 438 955	0	-3 438 955	-3 480 952	-41 997	101,22	-471 149	15,65
Muut toimin- takulut	-50 978	-43 555	0	-43 555	-78 376	-34 821	179,95	-27 397	53,74
TOIMINTA- KULUT YHT.	-21 712 778	-22 274 736	-521 555	-22 796 291	-23 249 885	-453 594	101,99	-1 537 107	7,08
TOIMINTA- KATE	-19 937 129	-20 372 099	-516 155	-20 888 254	-21 055 288	-167 034	100,80	-1 118 159	5,61
Vyörytys- menot	-285 654	-426 786	0	-426 786	-319 948	106 838	74,97	-34 294	12,01
Poistot ja arvon- alenemiset	-471 571	-322 175	-77 420	-399 595	-423 373	-23 778	105,95	48 198	-10,22
TILI- KAUDEN TULOS	-20 694 354	-21 121 060	-593 575	-21 714 635	-21 798 609	-83 974	100,39	-1 104 255	5,34

3.3 Tekniset palvelut

Koronapandemia ja Ukrainan sota vaikuttivat Muhoksen kunnan teknisiin palveluihin taloudellisten tavoitteiden osalta. Inflaatio, energiakriisi ja yleinen epävarmuus taloudesta vaikuttivat asiaan. Toimialan talousarvion tavoitteet on johdettu kunnan strategian pohjalta sitä tukevaksi. Tarkastuslautakunta kiittäen toteaa, että tekninen toimi on onnistunut talouden tasapainottamisessa, mikä voidaan todeta tuloslaskelman pohjalta, sekä myös elinvoimatekijöiden lisäämisessä kaavoituksen ja tierakentamisen avulla.

Muhoksen kuntaa kehitettiin 2022 uuden kuntastrategian mukaisesti keskittyen yritystoiminnan ja asumisen edellytysten parantamiseen. Yritystoiminnan edellytyksiä parannettiin vuokratiloja jalostamalla ja vuokraamalla yrittäjille. Kirkonkylän teollisuusalueen laajennus käynnistettiin myös kuluneena vuonna.

Vuoden aikana käynnistyi kolme suurempaa investointia. Päivärinteellä Liisanlenkki-kadun varteen valmistui 22 uutta tonttia. Kirkkosaaren uusi silta rakennettiin ja otettiin käyttöön vuoden aikana. Uusi silta luo edellytyksiä saaren maankäytön kehittämiseksi lähivuosina. Rovän alikulku valtatie 22:lla uusine liittymineen valmistui kuluneen vuoden aikana. Vuoden 2022 aikana toteutettujen investointien kokonaissummat olivat pääosin kustannusarvioiden mukaisia. Merkittäviä ylityksiä ei niiden toteutuksissa tapahtunut.

Muhoksen investointiohjelma on laadittu vuosille 2022-2025. Kunnan taloudellinen tilanne, suuri vieraan pääoman määrä ja lainan hoitokulut sekä mahdollisesti muuttuvat valtionosuudet huomioiden on tulevien investointien määrää ja ajankohtia tarkasteltava kriittisesti ja kuntatalouden tasapainotus-tarve huomioiden. Investointien tuomat myönteiset taloudelliset vaikutukset on pidettävä etusijalla niitä suunniteltaessa ja toteutettaessa.

Kunnan asunto-ohjelma käynnistyi vuoden 2022 keväällä ja se pitää sisällään vuokra-asumisen,

tonttitarjonnan ja liikenneyhteyksien kehittämisen. Tavoitteena on muun muassa kehitysvammaisten vuokra-asuntokohteen rakentaminen. Hankkeen suunnittelu on käynnissä. Yksityinen rakentaminen jatkui vuonna 2022 vahvana. Uusia omakotitalojen rakennuslupia myönnettiin 31 kpl. Asumiseen liittyvää kehittämistä on aina tarpeen edistää ja yritysten tarpeet huomioida alueita kaavoitettaessa.

Teknisten palveluiden palvelutuotantoa on pyritty parantamaan lisäämällä kuntien välistä yhteistyötä ja ostopalvelusopimuksia. Näihin ovat kuuluneet muun muassa ateria- ja mittauspalvelut. Raken-nusvalvonta Tyrnävän kunnan kanssa on kuulunut osana kuntien välistä yhteistyötä.

Motivan kanssa solmitussa energiatehokkuussopimuksessa on tavoitteena energian hinnan nousun vaikutusten ja hiilidioksidipäästöjen vähentäminen. Sopimus kattaa vuodet 2017–2025 ja on nykyisellään hyvin tarpeellinen tavoitteineen. Vaikka tavoitteet eivät kuluneena vuotena toteutuneetkaan, niihin on edelleen määrätietoisesti pyrittävä. Edullisten sähkösopimusten ja kotimaisen energian saannin turvaaminen tulee olla keskeisenä tavoitteena myös jatkossa.

Teknisten palveluiden toiminnalliset tavoitteet saavutettiin vuoden 2022 aikana suunnitellusti, mutta taloudelliset tavoitteet eivät toteutuneet syistä, jotka olivat pääosin kunnan toimista riippumattomia. Muhoksen kunnan hankintaohje on päivitetty ja hyväksytty kunnanhallituksessa 12.9.2022. Se on tullut 26.9.2022 voimaan ja sitä pitää tinkimättä noudattaa kilpailutuksessa ja ostopalveluiden hankinnoissa. Vuoropuhelua kunnan ja ulkoisten toimijoiden välillä pitää jatkaa ja kehittää tarpeiden mukaan.

Teknisten palveluiden toiminnalliset tavoitteet saavutettiin vuoden 2022 aikana suunnitellusti.

TULOSLASKELMA TEKNISET PALVELUT									
	TP2021	TA alkup.	TA- muutos	Muutettu TA	TP2022	Alitus/ ylitys	Tot%	Ero (eur)	Ero (%)
TOIMINTATUOTOT									
Myynti- tuotot	3 123 246	3 085 965	1 121	3 087 086	3 213 889	126 803	104,11	90 643	2,90
Maksu- tuotot	103 822	58 450	0	58 450	102 598	44 148	175,53	-1 224	-1,18
Tuet ja avustukset	26 391	14 316	0	14 316	80 148	65 832	559,83	53 757	203,70
Vuokra- tuotot	5 437 733	6 257 483	0	6 257 483	6 238 703	-18 780	99,70	800 971	14,73
Muut toimintatuotot	47 088	28 200	0	28 200	30 549	2 349	108,33	-16 538	-35,12
TOIMINTA- TUOTOT YHT.	8 738 279	9 444 414	1 121	9 445 535	9 665 888	220 353	102,33	927 609	10,62
Valmistus omaan käyttöön	128 826	0	0	0	70 811	70 811	0,00	-58 016	-45,03
TOIMINTAKULUT									
Henkilöstö- kulut	-3 130 514	-3 099 303	0	-3 099 303	-3 199 726	-100 423	103,24	-69 212	2,21
Palvelujen ostot	-2 540 873	-2 132 295	0	-2 132 295	-2 246 825	-114 530	105,37	294 048	-11,57
Aineet, tarvik- keet ja tavarat	-2 401 975	-2 169 492	-801 000	-2 970 492	-3 130 262	-159 770	105,38	-728 287	30,32
Avustukset	-28 788	-30 000	0	-30 000	-29 569	431	98,56	-781	2,71
Vuokrat	-534 779	-988 102	0	-988 102	-985 296	2 806	99,72	-450 517	84,24
Muut toimintakulut	-21 509	-13 800	0	-13 800	-98 088	-84 288	710,78	-76 580	356,04
TOIMINTA- KULUT YHT.	-8 658 438	-8 432 992	-801 000	-9 233 992	-9 689 765	-455 773	104,94	-1 031 328	11,91
TOIMINTA- KATE	208 668	1 011 422	-799 879	211 543	46 934	-164 609	22,19	-161 735	-77,51
Vyörytys- menot	-194 668	-203 484	0	-203 484	-213 639	-10 155	104,99	-18 971	9,75
Poistot ja arvon- alenemiset	-2 769 636	-3 133 379	-219 256	-3 352 635	-3 381 811	-29 176	100,87	-612 175	22,10
TILI- KAUDEN TULOS	-2 755 636	-2 325 441	-1 019 135	-3 344 576	-3 548 517	-203 941	106,10	-792 881	28,77
Poistoeron lis. (-) tai väh.(+)	22 600	0	0	0	22 016	22 016	0,00	-584	-2,58
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	-2 733 037	-2 325 441	-1 019 135	-3 344 576	-3 526 502	-181 925	105,44	-793 465	29,03

4 MUHOKSEN KUNNAN STRATEGIAN TOTEUTUMINEN 2022

Kuntastrategia on kunnanvaltuuston hyväksymä strategia, josta kunnan kaikki keskeisin päätöksenteko, suunnittelu ja kehittäminen johdetaan. Kuntalain 37§ mukaisesti kunnassa on oltava kuntastrategia, jossa valtuusto päättää kunnan toiminnan ja talouden pitkän aikavälin tavoitteista. Kuntastrategia tulee tarkistaa vähintään kerran valtuuston toimikaudessa (Kuntalaki 410/2015).

Kuntastrategia on yhteisesti laadittu asiakirjan muotoon. Sen tulee perustua arvioon kunnan nykytilanteesta sekä tulevista toimintaympäristön muutoksista ja niiden vaikutuksista kunnan tehtävien toteutumiseen. Kuntalain mukaan kuntastrategiassa tulee ottaa huomioon:

1. Kunnan asukkaiden hyvinvoinnin edistäminen
2. Palvelujen järjestäminen ja tuottaminen
3. Kunnan tehtäviä koskevissa laeissa säädetty palvelutavoitteet
4. Omistajapolitiikka
5. Henkilöstöpolitiikka
6. Kunnan asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet
7. Elinympäristön ja alueen elinvoiman kehittäminen

Valtuuston vuonna 2021 yhteisesti laatimassa strategiassa on huomioitu ulkoinen toimintaympäristö ja kunnan sisäiset haasteet.

Strategian mukaan Muhos on luonnonläheinen, rohkea, yhteisöllinen ja uudistuva kunta.

Strategia vastaa haasteisiin jo voimassa olevien vahvuuksien sekä valtuustokauden aikana kehittyvien, uusien vahvuuksien avulla.

Elinvoimainen ja erottuva

Strategiaa ohjaavia asiakirjoja on päivitetty asianmukaisesti. Talouden tasapainottamisessa ei kuitenkaan ole onnistuttu tavoitteen mukaisesti.

Investointisuunnitelma on toteutunut likimain ohjelman mukaisesti. Uusia yrityksiä on perustettu kuntaan enemmän kuin yrityksiä on lopettanut. Kaavotuksessa ja maankäytön suunnittelussa on edetty suunnitelmien mukaisesti. Kunnan markkinointiin ja brändityöhön asetettuja tavoitteita on saavutettu.

Oppilaitosten kanssa tiivistettävä yhteistyö on edelleen avoimena toimintakertomuksen mukaan.

Työllisyys on jonkin verran parantunut, mutta nuori- ja pitkäaikaistyöttömyys ovat lisääntyneet.

Yhteisöllinen ja osallistava

Kuntalaisten peruspalvelut ovat toteutuneet vähintäänkin kohtuullisesti haasteellisessa toimintaympäristössä. Covid-19 pandemia vaikutti vielä moninaisesti vuoden 2022 aikana, vaikka hankalin vaihe on takana. Kouluissa voitiin palata normaalimpiin käytäntöihin samoin kuin sosiaali- ja terveyspalveluissa. Palvelujen järjestämishjelma laaditaan lähitulevaisuudessa ohjaamaan palveluiden toteuttamisen periaatteita.

Osallisuusohjelman laatiminen on yksi strateginen asiakirja. Tämä yhdessä perhekeskumallin kanssa on tärkeä panostus kuntalaisten hyvään arkeen.

Arvostava ja mahdollistava

Henkilöstökertomus on laadittu asianmukaisesti ja kattavasti. Edellisen kerran henkilöstökertomus on laadittu vuonna 2021 henkilöstöraportin nimellä. Kuntastrategiassa henkilöstöä koskeva osuus on sisällytetty kohtaan **Arvostava ja mahdollistava kuntakonserni**. On hyvä, että hyvinvointialueiden aloittamisen vaikutuksia on ennakoitu ja organisaatiota tiivistetty toimintakertomuksessa sekä henkilöstökertomuksessa kuvatuin toimin. Kunnan elinvoiman, sekä pito- ja vetovoimatekijöiden kannalta hyvä henkilöstöpolitiikka on keskeinen tekijä.

Laaja hyvinvointikertomus perustuu kuntalaiskyselyihin. Myös hyvinvointialueet tekevät nämä kyselyt, joten lienee mahdollista, että kunnat ja hyvinvointialueet voivat tehdä kertomusten suhteen yhteistyötä. Hyvinvoinnin edistämisen tehtävä jää edelleen merkittävässä määrin kuntaan. Laajan hyvinvointikertomuksen tulokset tulee huomioida strategian täytäntöönpanossa.

Tarkastuslautakunnan kuulemiset arviointikertomusta 2022 varten

22.9.2022	Pohde, Marjo-Riitta Tervonen, osallisuus- ja yhdyspintapäällikkö, Sanna Laine, yhdyspintalautakunnan puheenjohtaja
26.10.2022	Kunnanjohtaja Jussi Rämet
14.12.2022	KPMG, tilintarkastaja Matti Keskitalo
11.1.2023	Sivistys- ja hyvinvointipalvelut; toimialajohtaja Juha Valta, vapaa-aikatoimenjohtaja Juha Pesonen, lautakunnan puheenjohtaja Ville Rauhio
15.2.2023	Tekniset palvelut; toimialajohtaja Mikko Kari, lautakunnan puheenjohtaja Jaakko Räisänen
14.3.2023	Kunnanjohtaja Jussi Rämet, konsernijaoston puheenjohtaja, kunnanhallituksen jäsen Heidi Pöykiö
12.4.2023	Sosiaali- ja terveystalvet; toimialajohtaja Merja Honkanen, lautakunnan puheenjohtaja Pertti Kukkonen
	Taloustarkastus; talousjohtaja Riitta Vähäkuopus
24.5.2023	KPMG, tilintarkastaja Matti Keskitalo

5 LAUTAKUNNAN HUOMIOT JA ESITYKSET

Tarkastuslautakunta painokkaasti toteaa, että talouden tasapainottamisohjelmaa on edelleen noudatettava tarkasti. Tavoitteena on, että vuosien 2023–2025 tilinpäätökset ovat ylijäämäisiä ja kertynyt alijäämä on katettu vuoden 2025 tilinpäätöksessä kokonaan. Vuonna 2022 kattamatonta alijäämää ei ole saatu oleellisesti pienennettyä edellisvuodesta.

Vuoden 2023 alusta kuntien toimintaympäristö on merkittävästi muuttunut soteuudistuksen vuoksi. Kunnilla on edelleen kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen tehtävä. Laaja hyvinvointikertomus kuvaa vuosittain kyselyn pohjalta eri-ikäisten kokemuksia hyvinvoinnistaan. Tulokset tulee huomioida kuntastrategian toteutuksessa samoin kuin seurattava peruspalveluiden toteutumista hyvinvointialueiden kanssa yhteistyössä.

Kuntastrategia on valtuuston yhteisesti laatima asiakirja, jonka avulla valtuustokausittain asetetaan toiminnan tavoitteet ja toimenpiteet niiden saavuttamiseksi. Kuntastrategia ohjaa myös kunnan talouden suunnittelua. Esitämme harkittavaksi Muhoksen kuntastrategian päivittämistä haasteellisen kuntatalouden tilanteen ja muuttuneen toimintaympäristön vuoksi.

ALLEKIRJOITUKSET

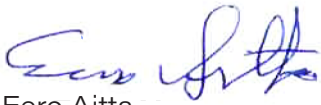
Muhoksella 31.5.2023

Pirkko Mattila
puheenjohtaja

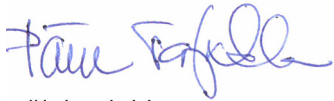
Hannele Repo
varapuheenjohtaja

Eero Aitta
jäsen

Risto Nuutinen
jäsen

Päivi Tajakka
jäsen

muhos[®]

Kasvua ja hyvinvointia kaupungin kupeessa – luonnollisesti Muhoksella